

Sessie 4: Identiteit als jonge artiest, een sofagesprek

Sprekers

Moderator: **Filip Bilsen** (FB), productieleider en medewerker publiekswerking en educatie bij FABULEUS

Jonge kunstenaars en artiesten: **Joachim Brackx** (JB) studeerde compositie aan het Conservatorium van Gent. Als zanger concerteerde hij met verschillende gezelschappen overal ter wereld. In 2007 koos hij ervoor om voltijds componist en zanger te zijn. Daarmee wil hij de typische splitsing uit de 20ste eeuw tussen uitvoerder van muziek en componist / leverancier van muziek opheffen. In een eigen artistiek laboratorium, Nabla, onderzoekt hij zijn eigenzinnige visie op muziek en muziektheater. **Lucas Blondeel** (LB) studeerde piano aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium te Antwerpen. Op dit ogenblik woont en werkt hij in Berlijn. **Jozef Wouters** (JW) is een theatraal bouwer en performatief architect. Hij ontwikkelde zich bij FABULEUS en studeerde scenografie in APASS. Zijn werk vertrekt vanuit een fascinatie voor de poëtische functionaliteit van een vorm.

Het sofagesprek

FB: "Ontluikt de 'artistieke geest' al van kinds af? Welke rol speelt afkomst in de ontwikkeling ervan?"

LB: "Als 4-jarige tokkelde ik reeds op de piano, wat niet wil zeggen dat er van dan af een rechte lijn loopt naar de muzikant die ik nu ben. Hoewel het stimuleren van muziek maken wel noodzakelijk is. Om muzikant te worden is een zekere motoriek vereist die het best van jongs af ontwikkeld kan worden. Om een niveau te bereiken is hard werken nodig. Er is een bepaald ambacht of métier mee gemoeid. Indien je niet vroeg genoeg begint, dan mis je een bepaalde coördinatie tussen links en rechts die nodig is om muziek te spelen. In ieder geval heb ik het geluk gehad dat er een oude piano bij ons thuis stond, hoewel mijn ouders niet bepaald heel muzikaal waren. Toch blijkt dat bij muzikanten afkomst een rol speelt, de meesten komen immers uit de betere middenklasse van de samenleving."

JB: "Daar bestaan ook sociologische verklaringen voor. Viool en piano zijn de bourgeoisinstrumenten. Blazers daarentegen hebben vaak een heel parcours langs plaatselijke dorpsfanfares achter de rug. Wat bij mij wel al heel vroeg aanwezig was, was het exploreren en de verwondering, de wil om verder te gaan en om op onderzoek uit te trekken. Die ontdekkingstocht was in mijn geval zeker een fascinatie voor alles wat met geluid te maken had."

JW: "Ik was geen bouwer. Ik was eerder een rustig kind dat keek hoe anderen bouwden. De drang om te ontginnen en verder door te gaan op dingen, herken ik ook wel. Al kon die drang zich ook manifesteren op het vlak van roken en drinken."

FB: "Wanneer er niet echt een rechtlijnigheid in het ontwikkelen van jullie talent zit, wanneer is dan toch de focus gekomen. Hoe heb je dan toch kunnen uitmaken: 'dit is wat ik ga doen'?"

JB: "Daar spelen heel wat toevalligheden. Tot mijn 18de dacht ik nog dat ik burgerlijk ingenieur zou gaan studeren. Dat ik dan de muziek indook was hoe het dubbeltje toevallig op dat moment die kant op viel. Misschien iets anders dan bij pianisten bestaan er bij zangers en componisten wel wat late roepingen. In ieder geval kan de rol van een leerkracht om de verwondering en de fascinatie een richting te geven enorm zijn."

JW: "Bij mij speelde misschien ook wel de drang om ergens bij te horen een rol. Uit verveling zelfs."

LB: “Jij doet natuurlijk dingen die de mensen onmiddellijk zien. In muziek ligt dat anders. In de muziek is er niemand die vraagt hoe je je leven als muzikant gaat leven. Je zit in een tunnel van oefenen, herhalen, studeren en hard werken. Je denkt eigenlijk niet na over je publiek.”

FB: “*Welke rol speelt een sterke persoonlijkheid in het vinden van een weg?*”

JB: “Een moeilijke vraag. Het gaat om hoe de keuze te maken over op welke niche je je gaat toeleggen. Soms is er te weinig stimulans om die niche op te zoeken.”

FB: “*Dus je moet kunnen kiezen?*”

JB: “Je moet je bijvoorbeeld ook durven afvragen wat het betekent muzikant te zijn in deze maatschappij met zijn soms 19de-eeuwse structuren. Hoe ga je daar mee om?”

JW: “Je moet je sowieso verplichten om jezelf ergens te plaatsen, te positioneren. Kijk om je heen, leer van wie er is en probeer je er toe te verhouden. In die zin is dit toch ook een pleidooi om een beetje weg te gaan van het ambachtelijke en een niche expliciet op te zoeken.”

FB: “*Was de puberteit een interessante fase in jullie ontwikkeling? Of stond het je eerder in de weg?*”

JW: “Voor mij was dat de minst leuke periode. Ik zou die periode kunnen samenvatten als een broek aandoen en dan naar school gaan. Pas na de puberteit werd het interessant.”

JB: “Later kom je interessante mensen tegen. Als tiener was het vooral terugtrekken en zich niet verbonden weten met de anderen. Ik heb nooit geprobeerd me te conformeren.”

LB: “Puberteit was voor mij van alles, maar bovenal chaos. Hoewel ik een aantal leerkrachten tegenkwam die me konden boeien en een aantal vrienden ook. Als 15-jarige in Parijs heb ik geleerd door te zetten en dat appreciatie en respect geen evidentie zijn.”

JB: “Op school was er niets. Als ik hoor dat men mensen gaat opleiden om cultuur te geven, dan vind ik dat fundamenteel fout. Dat vertrekt vanuit de opvatting dat cultuur erbij komt. Terwijl elke leerkracht een cultuuroverdrager is, ook die van wiskunde en fysica. Wanneer er gezegd wordt dat wetenschapsleerkrachten cultuur over het algemeen wel boeiend vinden maar niet vinden passen in hun lessen waarmee ze de eindtermen moeten realiseren, dan vertrekt men ook hier vanuit een splitsing die er niet is. In het onderwijs is er nood aan een paradigmawisseling.

Op dit ogenblik bestaat er een spanning tussen de school als een systeem om mensen op te leiden, om mee te draaien in de maatschappij enerzijds en een idee om mensen te bekwamen in een kritische houding anderzijds door hen bewust te maken van de cultuur waarin ze leven. Deze twee opvattingen botsen in het onderwijs. Dan is de vraag: confirmeren we of stellen we het evidente in vraag en kiezen we voor verandering?”

JW: “Toch ben ik er ook van overtuigd dat leerkrachten maar een klein deel kunnen doen. De rest moet van elders komen. School blijft school en daardoor is het niet altijd de meest inspirerende context. Je kiest voor kunst en dan moet je blijven kiezen voor kunst. De uitdaging ligt zelden op school. Eigenlijk gaat het zo. Je zit op een bank en je verveelt je. Plots doe je iets. Dat is de essentie. Je kan dat niet orkestreren.”

“Zelfs als de school het zou aanbieden dan zal het toch zonder moeten.”

FB: “Ken Robinson heeft hierover een interessante TED-talk gegeven, over creativiteit op school: zie http://www.ted.com/talks/ken_robinson_says_schools_kill_creativity.html.”

FB: *“Wanneer kwam de klik van ‘ik ben kunstenaar’?”*

JB: “De maatschappij heeft mij uitgeroepen tot kunstenaar. Ik heb zelf nooit dat label gezocht. Ik koos voor een opleiding en probeerde daar mee verder te gaan. Eigenlijk komt dan het besef dat het toch ook allemaal maar mensen zijn.”

LB: “Mijn passie heeft eerder te maken met een museaal ideaal om muziek die 200 jaar oud is te delen en relevant te maken voor vandaag.”

FB: *“Voelen jullie een zekere verantwoordelijkheid?”*

Alle drie: “Ja! We zijn verantwoordelijk om een wereld te tonen. Niet in een schoolse context of ex cathedra, wel vanuit het atelier of door te werken met jongeren.”

Verslaggever

Luk Boelaert

